

İbn'ül Vakt Mi, Carpe Diem Mi? / Niyazi Karabulut Yazdı

Niyazi Karabulut

İnsan yaşadığı vaktin çocuğudur. Müslümanın, şimdiki zaman içinde yaşadığı söylenir. "İbn'ül vakt olmak" Allah Teâlâ'nın her an yeni bir tasarrufta olduğunun (Rahmân, 29) idrakiyle ân'ın kıymetini bilmek, dünyada kendisine lütfedilen belirli vakti, sahibinin rızası ve izni doğrultusunda kullanabilmektir. İnsan ne düne dönebilir, ne yarına yetişebilir. Öyleyse müslümanca tavır içinde bulunulan an'ı iyi değerlendirmektir.

Batı felsefesinde ise, şimdi yaşıyorum, birazdan öleceğim, öyleyse yaşadığım bu anı bir "haz" aracı olarak kullanabilmeliyim, kısaca zamana sahip olmalıyım. Madem ölüm var, şu anda elimde bulunan bütün imkânlardan yararlanmalıyım.

Müslamanın 'an' a yaklaşımıyla Müslüman olmayanın yaklaşımı farklılıklar içerir. Burada iki yaklaşım tarzı arasındaki temel farklılık, "ahiret" inancıyla ilgilidir. Müslüman geleceğini bildiği o durum için yatırım yaparken, Müslüman olmayan o "yok oluş"tan öç alabilmek için elindeki anı fütursuzca kullanır. Müslüman için "an" sahip olmak için can atılan bir haz ve lezzet aracı olarak kullanılmaz, kul olma bilincinin farkında bulunduğu bir fırsat olarak değerlendirilir. Müslüman olmayan için ise durum bunun tam tersidir.

Burada an'a ve zamana bakışta her iki bakış tarzında bir benzerlik görülse de birinci bakış zamanı yaratılmış bir nimet olarak değerlendirirken gayenin bir vasıtası olarak görür. İkinci bakış ise zamanın nefsanî arzuların yerine getirilmesi için bir fırsat olarak görülmesidir. Müslümanın düşünce sisteminde evrenin yaratılmış (mahluk) olması keyfiyeti, Müslümanın ona mahluk olarak (bir başka deyişle fırsat olarak) muamele etmesine yol açarken Müslüman olmayan için bir fahişe gibi muamele edilmesine yol açmaktadır.

Bu iki kavram aynı manaya gelen kavramlar gibi algılanabilir. Ama ihtiva ettikleri anlamlar ve taşınan niyetler onları farklı bir şekilde konumlandırır. An içinde yaşamının tezahürü "sonsuz yaşama" arzusudur. Yarına kalmak, insanın nefsanî isteklerinden biridir. Bu hal doğrudan doğruya insanın kendi nefsinin ilah edinmesi üzerine kuruludur. Müslümanın ise yarına kalma endişesi yoktur. Ahiret inancına sahip insan buna yakinen inanır zaten.

Nitekim "ihtiyaçlar sonsuzdur" varsayımından yola çıkan materyalist felsefe dünyayı elde etmek için her türlü çabayı gösterir fakat gözünü bu dünyanın

hiçbir şeyi doyurmaya yetmez. Bu düşünceye göre kaynaklar sınırlıdır. Bu sebeple kaynaklara sahip olmak gerekir. İslami düşünce tarzı ise bunun aksi şekildedir. Bir Müslüman için kaynakların haddi hesabı yoktur. "Hâlbuki Allah'ın nimetini saymaya kalksanız onu sayamazsınız. Şüphesiz Allah, çok bağışlayandır, çok merhamet edendir." (Nahl, 18) Bu sayısız nimetler içinde insanın ihtiyaçları da sınırlandırılmıştır.

Peygamberimiz bir hadisi şeriflerinde şöyle buyurur: "Hepiniz çobansınız. Hepiniz güttüğünüz sürüden sorumlusunuz. Âmir memurlarının çobanıdır. Erkek ailesinin çobanıdır. Kadın da evinin ve çocuğunun çobanıdır. Netice itibarıyla hepiniz çobansınız ve hepiniz idâre ettiklerinizden sorumlusunuz." (Buhârî, Cum`a 11, İstikrâz 20, İtk 17, 19, Vesâyâ 9, Nikâh 81, 90, Ahkâm 1; Müslim, İmâre 20. Ayrıca bk. Ebû Dâvûd, İmâre 1, 13; Tirmizî, Cihâd 27) Burada dikkat edeceğimiz bir incelik vardır. Çoban kelimesinin seçilmesi tesadüf değildir. Çoban sürünün maliki değil emanetçisidir. Biz de dünyadakilerin sahibi değil emanetçisiyiz. İnsanoğlu mülkün Allah'a ait olduğunu artık unutmuştur. Dünyayı kendisinin malı olarak görme vehmi mal, para ve eşya karşısında onu açgözlü, doymak bilmez bir yaratık haline getirmiştir.